

Memo

Raad

Aan: Gemeenteraad
Van: College van B&W
PFH: Henk Jan Bolding
Datum: 13 april 2022
Onderwerp: informatiebrief raden over achtergrond en procedures gaswinning 2022
Zaaknummer:

Geachte leden van de raad,

Op 1 april 2022 heeft de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (EZK) een wijzigingsbesluit genomen zodat er in het lopende gasjaar 2021-2022 4,5 miljard m³ gas uit het Groningenveld gewonnen moet worden in een qua temperatuur gemiddeld gasjaar. In deze brief informeren wij u over de procedure en uw rol daarin.

Verschillende besluiten

In deze periode zijn/worden verschillende besluiten met betrekking tot gaswinning genomen of gestart. Voor de duidelijkheid benoemen we die besluiten hieronder. Voorliggende brief heeft betrekking op punt 2: het wijzigingsbesluit 2021-2022.

1. Instemmingsbesluit Grijpskerk 14 februari 2022; hierdoor kan ook laagcalorisch gas worden opgeslagen in gasopslag Grijpskerk. Omdat door dit besluit de mogelijkheid wordt gecreëerd om het Groningenveld in 2023 te sluiten en er door de ombouw geen grotere risico's voor omwonenden ontstaan, heeft de regio hier geen bezwaar tegen aangetekend; het proces is afgerond.
2. Wijziging van het vaststellingsbesluit 2021-2022 van 1 april 2022: dit besluit van de staatssecretaris maakt verhoogde gaswinning in het lopende gasjaar mogelijk. Het is tot en met 16 mei 2022 mogelijk om bezwaar te maken tegen het besluit.
3. Vaststellingsbesluit 2022-2023: dit besluit bepaalt hoeveel gas in het komende gasjaar 2022-2023 (van 1 oktober 2022 tot 1 oktober 2023) gewonnen moet worden. De procedure voor dit besluit start binnenkort. De staatssecretaris neemt hierover in september 2022 een besluit.

De colleges van de provincie Groningen en de betrokken gemeenten willen raden en Staten op eenzelfde manier informeren. Omdat er veel nieuwe raadsleden zijn, leggen we in deze brief meer uit over de achtergrond en procedures.

Afbouw gaswinning

In 2018 heeft het Kabinet besloten om de winning uit het Groningenveld af te bouwen naar nul. Het Kabinet stelde hiervoor een tijdpad vast dat neer kwam op een definitieve sluiting van het Groningenveld in 2030. In de periode daarna heeft het Kabinet maatregelen genomen om de afbouw vorm te geven. Deze maatregelen hebben ertoe geleid dat de winning versneld kon worden afgebouwd en het veld op z'n vroegst eind 2023 definitief kan sluiten. Vanuit de regio hebben wij voortdurend ingezet op het zo snel mogelijk afbouwen van de winning en het sluiten van het Groningenveld.

Jaarlijks vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld

Eén van de maatregelen om gaswinning af te bouwen, is dat uit het Groningenveld alleen nog maar gas gewonnen mag worden op basis van het uitgangspunt 'niet meer dan nodig'. Dit ligt wettelijk vast in de Mijnbouwwet en houdt in dat alleen nog gas gewonnen wordt als dat nodig is voor de leveringszekerheid en er geen andere mogelijkheden voorhanden zijn. De minister, of nu: staatssecretaris, stelt elk jaar in het vaststellingsbesluit vast hoeveel gas NAM *moet* winnen.

Om te bepalen hoeveel gas gewonnen moet worden om aan de vraag naar laagcalorisch gas te kunnen voldoen, wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde graaddagenformule. Een formule die gebaseerd is op het bekende temperatuurprofiel van de afgelopen 30 gasjaren (tot en met 2020-2021), waarbij tevens de vraag, het gebruik dus, naar laagcalorisch gas in het gehele gebruiksgebied, zowel in het buitenland als Nederland, bekend was. Gasunie Transport Services (GTS) raamt elk jaar hoe groot die vraag is mede op basis van deze historie en de best mogelijke prognose voor de nabije toekomst. Op basis van de graaddagenformule wordt in het vaststellingsbesluit het volume opgenomen dat gewonnen moet worden in een qua temperatuur gemiddeld jaar, maar ook het volume voor een gemiddeld warm of koud jaar.

Betrokken partijen en proces

Een vaststellingsbesluit komt in stappen tot stand:

1. **Raming** hoeveel gas nodig is voor de leveringszekerheid voor het desbetreffende gasjaar; door GTS.
2. **Operationele Strategie** over de wijze van gaswinning; door NAM op basis van de raming van GTS.
3. **Seismische Dreigings- en Risico-Analyse (SDRA)** waaruit de seismische dreiging en de risico's blijken en hoeveel gebouwen niet voldoen aan de veiligheidsnorm en hoeveel schade wordt verwacht; door TNO op basis van de Operationele Strategie van NAM.
4. **Advies** door wettelijk adviseurs waaronder de colleges van de Provincie Groningen en de gemeenten die vallen onder het werkingsgebied van het Groningenveld. Er zijn ook andere wettelijke adviseurs zoals het Staatstoezicht op de Mijnen en de Mijnraad.
5. **Ontwerpvaststellingsbesluit** waarin de staatssecretaris laat weten welk besluit hij wil nemen en hoe hij hierin de verkregen adviezen heeft betrokken.
6. **Zienswijzen** tegen het ontwerpvaststellingsbesluit.
7. Het **vaststellingsbesluit** waarin de staatssecretaris de Operationele Strategie vaststelt en de hoogte van de winning bepaalt voor het komende gasjaar dat loopt van 1 oktober tot 1 oktober.
8. **Beroep** bij de Raad van State.

In de Mijnbouwwet ligt vast welke aspecten de staatssecretaris onder meer moet betrekken bij zijn (ontwerp)besluit:

- in hoeverre wordt voldaan aan de veiligheidsnorm;
- in hoeverre de leveringszekerheid van eindafnemers wordt geborgd;
- het tempo van de afbouw van de vraag;
- het tempo van versterken van gebouwen;
- maatschappelijke ontwrichting als gevolg van bodembeweging door gaswinning en afsluiten eindafnemers.

Vaststellingsbesluit 2021-2022

In het vaststellingsbesluit 2021-2022 dat de minister van EZK in september 2021 heeft genomen ligt vast dat NAM 3,9 miljard m³ gas moet winnen in een qua temperatuur gemiddeld gasjaar.

De regionale overheden hebben over de winning in dit gasjaar een uniform advies en zienswijze uitgebracht. Ook hebben ze uniform besloten geen beroep in te stellen tegen het besluit. Anderen hebben dit wel gedaan. De behandeling daarvan ligt op dit moment nog bij de Raad van State.

Wijzigingsbesluit 2021-2022

De staatssecretaris heeft op 1 april jl. besloten om het vaststellingbesluit 2021-2022 te wijzigen zodat NAM 4,5 miljard m³ moet winnen in een qua temperatuur gemiddeld gasjaar. In januari 2022 kondigde de toenmalige minister aan dat naar verwachting 7,6 miljard m³ gewonnen zou moeten worden. Dit leidde tot veel verontwaardiging en onrust en was mede de reden van de fakkeloptocht van 14 januari 2022.

De reden dat de gaswinning in het lopende jaar verhoogd wordt, is omdat de ingebruikname van de stikstoffabriek in Zuidbroek is vertraagd en de Duitse vraag naar laagcalorisch gas minder is afgenomen dan werd verwacht.

De stikstoffabriek in Zuidbroek is van belang voor het sluiten van het Groningenveld. We spreken vaak van hoog- en laagcalorisch gas: het is beide gas, maar heeft een andere verbrandingswaarde. Uit het Groningenveld wordt laagcalorisch gas gewonnen en huishoudens en veel bedrijven zijn van dit type gas afhankelijk. Zij kunnen niet zomaar overschakelen op hoogcalorisch gas. Door stikstof te mengen met hoogcalorisch gas ontstaat pseudo Groningengas: ook laagcalorisch gas. Dit mengen gebeurt onder andere in de stikstoffabriek in Zuidbroek. De ingebruikname van deze stikstoffabriek is dus van belang om pseudo Groningengas te maken en niet langer gas uit het Groningenveld te hoeven winnen. De verwachting is nu dat de fabriek in de zomer van 2022 volledig in gebruik wordt genomen; in juli twee van de drie eenheden en de laatste eenheid in augustus aanstaande.

Door de warme winter, uitstel van onderhoud aan de stikstofinstallaties in Nederland en een meevaller in de technische samenstelling van hoogcalorisch gas uit kleine velden is niet 7,6 maar 4,5 miljard m³ gas nodig om in het lopende gasjaar in de leveringszekerheid te kunnen voorzien. De staatssecretaris wil de extra winning ook gebruiken om de gasopslag in Grijpskerk te vullen met laagcalorisch gas (deels uit het Groningenveld en grotendeels met pseudo-G-gas). Door dit te doen zal het Groningenveld in oktober 2022 in principe niet meer nodig zijn voor leveringszekerheid in een qua temperatuur gemiddeld jaar. Omdat zich dan nog situaties voor kunnen doen als extreme kou of uitval van gasinstallaties zal het veld in 2022 nog een jaar produceren op een minimumflow ("waakvlam") voordat het eind 2023 definitief kan sluiten. Het winnen op een niveau van minimumflow is nodig om de installaties in werking te kunnen houden zodat deze bij extreme kou of uitval van installaties weer opgestart kunnen worden. Dat wil zeggen dat gas uit Groningen dan alleen nog beschikbaar is voor situaties zoals extreme kou of uitval van laagcalorische gasinstallaties. Het Groningenveld heeft dan geen functie meer heeft voor de leveringszekerheid. Het nog in 2022 vullen van gasopslag Grijpskerk maakt het mogelijk dat het Groningenveld dan eind 2023 definitief kan sluiten.

Met andere woorden: nu iets meer gaswinning zodat het Groningenveld in 2023 definitief dicht kan.

Via www.rvo.nl zijn het wijzigingsbesluit, de operationele strategie, SDRA, en adviezen van GTS en SodM te raadplegen.

Procedure wijzigingsbesluit 2021-2022

De procedure voor het wijzigingsbesluit verloopt niet helemaal hetzelfde als voor een regulier vaststellingsbesluit. De regionale overheden adviseren de staatssecretaris niet en er is ook geen ontwerpbesluit waarop zienswijzen gegeven kunnen worden. Tegen het besluit kan tot en met 16 mei 2022 bezwaar gemaakt worden.¹ Het bezwaar wordt dan gekoppeld aan de beroepsprocedure die op dit moment al tegen het vaststellingsbesluit van september 2021 bij de Raad van State loopt. De Raad van State kijkt dan in één keer naar zowel het vaststellingsbesluit als de wijziging daarvan.

Bezwaar maken schorst de werking van het besluit niet. Dat kan de rechter wel doen wanneer daarom verzocht wordt, er spoedeisend belang is en de rechter denkt dat het bezwaar gegrond kan zijn. De rechter treft dan een voorlopige voorziening.

Gezamenlijk optrekken

De colleges in Groningen, de besturen van de waterschappen en van de Veiligheidsregio Groningen trekken in hun advisering, zienswijzen en eventuele beroepsprocedures telkens samen op. Op deze manier geeft de regio steeds een sterk signaal af aan het Kabinet en de staatssecretaris. Ook voor het wijzigingsbesluit wordt weer gewerkt aan een uniform signaal vanuit de regio.

De rol van raden en Staten

We zitten nu in de fase dat we moeten besluiten om al dan niet bezwaar te maken tegen het wijzigingsbesluit. De colleges worden hierover geadviseerd door een regionale ambtelijke kopgroep waarin de aardbevingsgemeenten, de provincie, de waterschappen en de Veiligheidsregio Groningen vertegenwoordigd zijn. Vanwege de inzet van de gasopslag Grijpskerk is ook de gemeente Westerkwartier betrokken.

De termijn om bezwaar te maken is beperkt; zeker gelet op het feit dat we ook in regionaal verband willen afstemmen. De wetgever heeft daarom voorzien in de mogelijkheid dat colleges bezwaar kunnen maken en voorbereidingen daartoe kunnen verrichten, ook namens de gemeenteraad en de rechtspersoon gemeente. De raad kan besluiten dat het college dit in een voorkomend geval niet namens hen mag doen. Dat ligt vast in artikel 160 Gemeentewet.

Praktische uitvoering besluitvorming bezwaar

Volgens de planning besluiten de colleges op 10 mei aanstaande over het al dan niet maken van bezwaar. Gelet op de planning is er geen mogelijkheid om uw raad vooraf te betrekken bij de besluitvorming.

Wij zullen ons besluit van 10 mei 2022 aan u kenbaar maken en willen deze graag met u bespreken. Omdat de bezwaartermijn 16 mei 2022 verstrijkt zal deze bespreking tussen 10

¹ In de officiële bekendmaking van het wijzigingsbesluit staat dat de bezwaartermijn op 14 mei 2022 afloopt. Omdat dit op een zaterdag is, wordt de termijn verlengd naar maandag 16 mei 2022.

en 16 mei moeten plaatsvinden. Indien u zich niet in ons college- cq regionale besluit kunt vinden staat het u als Raad/Staten vrij om als bestuursorgaan zelf bezwaar aan te tekenen. U wordt t.z.t. verder geïnformeerd over het moment waarop en de manier waarop u als raad wordt betrokken.

Wij vertrouwen er op u langs deze weg voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Het college van B&W,

H.J. Bolding
burgemeester

P.P.M. van Vilsteren
secretaris

Bijlagen: